

Thebanerinderne beder dig komme og vise dig nådig,
fejrer din fest som befalet. Alene Minyas' døtre
krænker højtidsens stund ved at dyrke Minerva i utid,
karter og spinder med tene der snurrer i flittige hænder,
væver ihærdigt og hundser og herser med tjenestepiger.

En af dem siger, imedens hun tvinder en tråd med sin tommel:
"Nu holder andre ferie og fejrer en opfunden guddom;
så lad da os som tjener en bedre gudinde, Minerva,
lette vor nyttige dont og fortælle hinanden historier.
Vi skal berette på skift så timerne ikke kan mærkes,
lytte af hjertens lyst til gode og spændende myter."
Dette er søstrene med på og siger hun selv skal begynde.

Hun spekulerer på hvad hun skal vælge – hun kunne så mange
fabler; skal hun fortælle om Dercetis, pigen fra Babel,
som Palæstinas beboere tror blev forvandlet og skællet
for som en fisk at svømme omkring i de plumrede vande?

Eller hvordan hendes datter fik fjer og levede resten
af sine dage som due med rede i kalkede tårne?

Eller hvorledes Najaden med kvad og fortryllende urter
heksede matroser til målløse fisk før der skete det samme
med hende selv?

Eller også om træet der før havde hvide
frugter, men siden fik sorte fordi de blev farvet af blodstænk?
Jo, det er den det skal være! Og så er den ikke fortærsket!
Altså begynder hun sådan (og tenen snurrer imedens):

PYRAMUS OG THISBE

"Thisbe og Pyramus, han den flotteste fyr af de unge,
hun den dejligste glut af alle Østerlands piger,
boede dør om dør i den stad som Semiramis siges
at have bygget og kranset med vældige mure af teglsten.

Da de var naboer sås de, og dermed begyndte det hele.
Kærlighed blev det så til, og de to ville gerne forloves,
men deres fædre forbød det. Dog kunne de ikke forbyde
kærlighedsluen at flamme i begge de to unge hjerter.
Ingen ved noget. De taler med blikke og tegn, og jo mere
skjul der må lægges derpå, des hedere blir deres elskov.

Der var i muren imellem de huse de havde, en lille
sprække, som stammede helt fra dengang muren blev bygget.
Årene gik, og ingen så fejlen; først / lagde mærke
til den – hvad ser ikke elskov! – og gjorde den til en passage
for jeres stemmer. Igennem den nåede blot ved en hvisken
søde forelskede ord fra den ene frem til den anden.

Ofte, når Thisbe var her og Pyramus dér, og de kunne
høre hinanden sukke forelsket, måtte de sige:
'Grusomme væg! Hvorfor skiller du to der elsker hinanden?
Var det så slemt, om du lod os nyde den fulde forening,
eller, hvis det er for galt, at du lod vores kys slippe gennem!
Ikke fordi vi ikke må takke dig for at der dog er
vej for kærlige ord til hinandens elskede øre!'

Således lød deres klage på hver sin side af muren
til det blev sent, og de sagde godnat og kyssede væggen
hver på sin side med kys som dog ikke kom frem til den anden.

Morgenstunden der fulgte, jog nattens stjerner fra himlen,
duggen på græsset forsvandt for solens varmende stråler.
Begge tar plads som sædvanlig, og hviskende klager de længe
før de omsider beslutter sig for at forsøge i nattens
stilhed at stjæle sig ud og narre slaven ved døren
og slippe ud af byen med alle dens gader og huse.
For at de ikke går fejl af hinanden derude på landet,
enes de om at mødes ved Ninus's grav, under træet.

Dér stod nemlig et træ med en fylde af snehvide frugter
på sine grene, en morbær der rejste sig over en kilde.
Aftalen sluttes – og dagen blir lang før solen omsider
synker i bølgen af havet og natten stiger af samme.

Døren går på sit hængsel, og Thisbe smutter på snild fod
ud gennem mørket, uden at ses, med et slør for sit ansigt,
kommer til graven og sætter sig ned under træet som aftalt.
Kærlighed gav hende mod.

Men se, dér kommer en løve,
blodig af flænsede okser omkring sine frådende kæber,
for at få stillet sin tørst i kildens kølige vande.
Thisbe så den på afstand i månens lys. Og på skræmt fod
tyr Babylonierinden da ind i en buldermørk hule.

Men på sin hovedkulds flugt har hun tabt sit hovedlin bag sig.

Løven stiller sin grådige tørst med slubrende slurke,
men på sin vej tilbage til skoven ser den tilfældigt
sløret og flænger med blod på sin tand den flørlette silke.

Pyramus kom lidt efter og så da rovdirets poter
tydeligt tegnet i støvet og blegnet i hele sit ansigt,
fandt så sløret, flænget og blodigt på jorden, og råbte:
'En nat bliver da to forelskedes skæbne! Af hvilke
Thisbe alene var den der fortjente at frydes ved livet!
Skylden har jeg! Din stakkel, din død er det mig der har voldt dig –
mig som har bedt dig komme om natten til rædsomme steder
uden at være der først! Kom, alle I løver der jager
her under klippen, og riv mig i stykker med grådige tænder!
Æd dette hjerte som sidder i brystet på denne forbryder!

Dog, det er fejlt kun at ønske sig død!' Så tager han Thisbes
slør i sin hånd og begiver sig hen til det træ de har aftalt,
kysser det med sine læber og væder det i sine tårer
medens han siger de ord: 'Drik også blodet fra mit bryst!'

Dermed drog han sit sværd af skeden og stak det i livet,
og trak det ud med det samme igen af den rygende vunde.
Døende lå han på jorden, og blodet sprøjtede i vejret,
som når et blyrør er tæret og sprunget, og vandet så kommer
hvislende ud af et hul der er næsten usynligt, og sprøjter
hvæsende tværs gennem luften i lange pulserende stråler.

Morbærrens frugter bestænkes af blod, og de modne blir sorte,
medens de bær der er ved at modnes på grenene, farves
purpurrøde af blodet som roden suger af jorden.

Thisbe er bange endnu, men hun vil ikke skuffe sin elsker,
vover sig frem og søger ham både med øje og hjerte,
opsat på at fortælle hvor stor en fare hun var i.

Stedet fandt hun og træet. Og formen på det er rigtig,
bærrenes farve forkert. Måske er det ikke det rette.
Pludselig ser hun en krop der vælter sig rundt i en blodpøl
nede på jorden. Hun standser og bliver så bleg som en buksboms
gullige ved og fornemmer et gys – som når vandet på havet
kruses og krepes når ilingers pust bestryger dets flade.

Men da hun efter en stund kan se det er ham som hun elsker,
slår hun sig på sit uskyldige bryst med lydelig klage,
flår sig i håret og kaster sig ned på sin døende elsker,
fylder hans sår med sin gråd og blander hans blod med sin tåre,
fæster et kys på hans iskolde kind og råber i smerte:

'Pyramus! Hvad er den gru der med ét har taget dig fra mig?
Pyramus! Svar! Det er Thisbe, din allerkæreste Thisbe!
Hør dog min kalden! Slå øjnene op! De er lukket og trætte!'
Pyramus åbnede ved lyden af Thisbes navn sine øjne,
tyngtet af døden. Han så sin Thisbe – og lukkede dem atter.

Men da hun så sit slør og hans sværd der var draget af skedens
elfenbenshylster, råbte hun: 'Ak! Din hånd og din elskov
endte dit liv. Men er *min* hånd svag, til *det* har den styrke!
Kærlighed skænker mig kraft til at støde mig sværdet i hjertet.

Jeg går i døden med dig og skal kaldes den stakkel der både
voldte og fulgte dig i den. Og vi, som elskede hinanden
indtil døden os skilte, skal end ikke skilles af døden!

Jer, I usalige fædre, min egen og Pyramus' også,
beder jeg vise respekt for vort sidste ønske på jorden
og ikke misunde os som kærligheden og døden
sådan forened, at hvile i selv samme urne i graven.

Du i hvis skygge der nu så sørgeligt ligger et enkelt
lig, men om lidt et til, bevar du for altid et minde
om vores blod og behold den sorte begravelsesfarve
på dine bær til erindring om to der fulgtes i døden!'

Dermed satte hun sværdet for brystet og styrtede sig i det,
hedt som det stadigvæk var af blodet fra Pyramus' hjerte.

Guderne rørtes af bønner og også de unges forældre:
Farven på morbærrens frugter er sort når de er blevet modne,
og de to elskendes aske fandt hvile i selv samme urne."

VENUS OG MARS

Her var hun færdig med sin historie; men efter en pause
tager Leucónoë fat. Hendes søstre lytter i stilhed:

"Selv den gud der med sit ~~planetlys~~ varmer alverden,
Solen, blev bytte for elskov. Og det fortæller jeg her om.

Ovids Metamorfoser på Dansk

af Otto Steen Due

© Otto Steen Due 2005

Omslag: Jørgen Sparre med illustration af Guido Reni
(Atalanta og Hippomenes, ca. 1612)

Bogen er sat med Computer Modern

af Otto Steen Due

og trykt hos Narayana Press, Gylling

Printed in Denmark 2005

ISBN 87 89504 45 3

Denne udgave i Klassikerforeningens Kildehæfter er
udelukkende til undervisningsbrug i gymnasier, HF mv.

~~navn på en lille by i Bocotien, og Pyramos er en flod i Kilikien.~~

57 Semiramis Denne sagnomspundne Babyloniske dronning er omtalt allerede hos Herodot og har vel som sit historiske udgangspunkt den Assyriske dronning Sammuamat. Men ellers er hun en legende og et eksempel på tidlig vestlig orientalisme, en stor krigerinde og bygheerinde, men også dekadent og udsvævende, et tema for eksotisk og erotisk romanlitteratur. Pigernes smag er noget kulørt og sentimental (og lidt pubertetslidelig).

85 slaven ved døren Et Romersk træk. Man havde lænkeslaver som portnere.

88 Ninus Semiramis' gemal, som hun skal have overlevet længe. Også han indgik i romanlitteraturen. Der er bevaret brudstykker af en Ninos-roman fra 2. eller 1. årh. f.Kr. Den handler om hans og Semiramis' kærlighed og alle de trængsler de må igennem. En nysselig roman som den Poul Møllers Hans kunne have hentet til sin Grethe fra Reitzel og som de ville have kunnet græde så dejligt sammen over.

~~**167-189 MARS OG VENUS** Ovid har holdt af historien fra Demodokos' sang i *Odysséen* VIII, 266-366. Han havde allerede genfortalt den i *Elskovskunsten* II, 561-588 med den morale, at Vulcanus gjorde sig en dårlig tjeneste ved at afsløre forholdet: Han rej var han før, nu blev han det officielt. Her tjener historien til overgang til den følgende historie. Begge gange koncentrerer Ovid fortællingen i forhold til det af alle kendte forlæg, og skærer den ned til ca. en femtedel – uden at forbi gå noget væsentligt.~~

~~**173 I sin forargelse** Læsere af *Elskovskunsten* vil huske at poeten anser denne forargelse for ilde anbragt og i hvert fald for slet benyttet: Solen skulle have benyttet sig af situationen idet Venus jo havde midler til at få ham til at tie.~~

~~**187 En af de muntrere guder** Fra Homer ved vi at det var Hermes, altså Mercurius.~~

~~**199 gør du vinterens timer for lange** Da solure var de almindeligste tidsmålere, og dag og nat hver inddeltes i 12 timer mellem solopgang og -nedgang og omvendt, varierede timerne længde efter årstiderne.~~

~~**204 Clymene** Phaëthons moder.~~

~~**204 Rhodos** Efter et sagn som fortælles hos Pindar blev Helios glemt da guderne fordelte landene mellem sig. Zeus lod derfor Rho-~~